
Votaziun dal pievel

22 da settember 2024

Emprim project

Iniziativa dal pievel
«Per l'avegnir da nossa natira
e da nossa cuntrada (Iniziativa
da la biodiversitad)»

Segund project

Refurma dal provediment
professional

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Emprim project**Iniziativa dal pievel «Per l'avegnir da nossa natira e da nossa cuntrada (Iniziativa da la biodiversitad)»**

Curtamain	→	4–5
En detagl	→	8
Arguments	→	14
Text da votaziun	→	18

Segund project**Refurma dal provediment professional**

Curtamain	→	6–7
En detagl	→	20
Arguments	→	26
Text da votaziun	→	30

Il's videos
da votaziun:
admin.ch/videos-rm

L'app davart
las votaziuns:
VoteInfo

Curtamain

Iniziativa dal pievel «Per l'avegnir da nosa natira e da nosa cuntrada (Iniziativa da la biodiversitad)»

Situaziun da partenza

La biodiversitad, pia la diversitad da tut las creatiras e da tut ils spazis da viver, è sa diminuida en Svizra. Er las cuntradas ed ils maletgs dals lieus èn sut squitsch. Perquai protegian la Confederaziun ed ils chantuns ils biotops, las spezias periclitadas sco er ils maletgs dals lieus e las cuntradas preziasas. Els cultiveschan territoris protegids e promovon la biodiversitad, er en l'agricultura. La Confederaziun investescha mintga onn var 600 milliuns francs per mantegnair la diversitad da las spezias. Ultra da quai realiseschan la Confederaziun ed ils chantuns in plan d'acziun per promover la biodiversitad.

L'iniziativa

Per las iniziantas ed ils iniziants na bastan questas mesiras betg. Ellas ed els vulan proteger supplementarmain la natira, la cuntrada ed il patrimoni construi. L'iniziativa pretenda dapli daners e dapli surfatschas protegidas per la biodiversitad. Ed ella vul particularmain obligar ils chantuns da mantegnair las cuntradas ed ils maletgs dals lieus. Plinavant duain ils elements characteristics dals biotops, da las cuntradas e dals maletgs dals lieus, ch'èn degns da vegnir protegids, vegnir mantegnids senza restricziuns. La finala vul l'iniziativa schanegiar la natira, la cuntrada ed il patrimoni construi er ordaifer ils territoris protegids.

En detagl	→	8
Arguments	→	14
Text da votaziun	→	18

Dumonda da
votaziun

Vulais Vos acceptar l'iniziativa dal pievel «Per l'avegnir da nossa natira e da nossa cuntrada (Iniziativa da la biodiversitad)»?

Recumandaziun
dal Cussegl federal
e dal parlament

Na

Per il Cussegl federal e per il parlament va l'iniziativa memia lunsch. Gia oz vegnan protegids ils biotops, las cuntradas ed ils maletgs dals lieus prezios e vegn promovida la biodiversitad. Sche l'iniziativa vegniss acceptada, restrenschesch quai memia fitg tscherts interess impurtants, sco il provediment d'energia, l'agricultura u il svilup dals abitadis.

admin.ch/iniziativa-biodiversitad

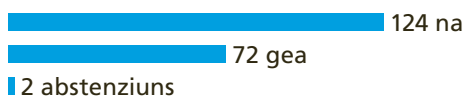
Recumandaziun
dal comité
d'iniziativa

Gea

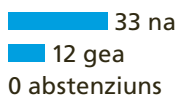
Per il comité d'iniziativa è la destrucziun da la natira alarmanta. Er bellas cuntradas e bels maletgs dals lieus vegnian destruids. Las consequenzas per la sanadad, per l'economia e per l'avegnir da noss uffants sajan gravantas. L'iniziativa fetschia frunt a quai. Ella obligheschia la Confederaziun ed ils chantuns da far dapli per nossas basas da viver.

iniziativa-biodiversitad.ch

Votaziun en il
Cussegl naziunal

Votaziun en
il Cussegl dals
chantuns

Curtamain

Refurma dal provediment professional

Situaziun da partenza

Per bleras personas è il provediment professional (2. pitga) ina cumpletaziun impurtanta da la AVS (1. pitga). Durant lur vita professionala spargnan ellas cun lur contribuziuns da salari e cun las contribuziuns da lur patruns in dabun da vegliadetgna en la cassa da pensiun. Cun quest dabun vegn pli tard pajada la renta da la cassa da pensiun. Fin ad in tschert import da las entradas prevesa la lescha, quanta renta che sto vegnir pajada sin il pli pauc per mintga franc spargnà. Pervia da retgavs bass sin ils martgads da finanzas e perquai che l'aspectativa da vita crescha, n'èn las rentas da l'uschenumnada part obligatorica però betg pli finanziadas suffizientamain. Pertutgadas da quai èn spezialmain las cassas da pensiun che porschan mo il minimum prescrit tras lescha u pauc dapli. Vitiers vegn in segund problem: Tgi che gudogna pauc, n'ha pli tard nagina u mo ina fitg pitschna renta ord la cassa da pensiun. Pertutgadas da quai èn surproporziunalmain bleras dunnas, perquai ch'ellas lavuran savens a temp parzial u en branschas cun pajas bassas.

Il project

La refurma prevesa mesiras che permettan da financiar en moda pli segira las rentas futuras. Plinavant vegnan bleras personas cun entradas bassas a retschaiver pli tard ina renta pli auta: Ellas e lur patruns pajan per quai mintga mais contribuziuns da spargn pli autas che oz. La gronda part da las lavurantas e dals lavurants ha ina cassa da pensiun che porscha claramain dapli che las prestaziuns minimalas prescrittas tras lescha. En quest regard ha la refurma mo pitschnas consequenzas per els. Las rentas da las personas ch'èn gia pensiunadas, n'èn betg pertutgadas da la refurma.

En detagl	→	20
Arguments	→	26
Text da votaziun	→	30

Dumonda
da votaziun

Vulais Vus acceptar la midada dals 17 da mars 2023 da la Lescha federala davart il provediment professional per vegl, survivents ed invaliditad (LPP) (refurma dal provediment professional)?

Recumandaziun
dal Cussegl federal
e dal parlament

Gea

Per il Cussegl federal e per il parlament è la refurma necessaria, per che las rentas futuras dal provediment professional obligatoric sajan puspè finanziadas sufficientamain ed a lunga vista. Persunas che gudognan pauc èn segiradas meglier en la vegliadetgna. Da quai profiteschan cunzunt las dunnas.

admin.ch/refurma-lpp

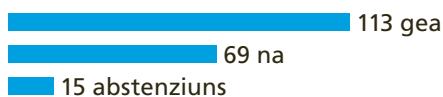
Recumandaziun
dal comité
da referendum

Na

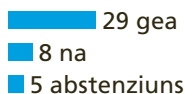
Tenor il comité sa diminueschan las rentas da las cassas da pensiun dapi onns e per bleras lavurantas e lavurants èn ellas memia bassas. Cun la refurma smanatschian ulteriuras reducziuns da rentas. Las persunas assicuradas pajan dapli, ma survegnian ina renta pli pitschna. Percunter prelevia l'industria da finanzas milliardas – sin donn e cust da las persunas assicuradas.

bvg-bschiss.ch

Votaziun en il
Cussegl naziunal

Votaziun en
il Cussegl dals
chantuns

En detagl

Iniziativa dal pievel «Per l'avegnir da nosa natira e da nosa cuntrada (Iniziativa da la biodiversitad)»

Situaziun da partenza

Novs abitadis, implants d'energia, lingias da viafier, vias u l'agricultura pon periclitar la natira sco er las cuntradas ed ils maletgs dals lieus. La diversitad dals animals e da las plantas sa diminuescha perquai gia dapi daditg. Er las cuntradas ed ils maletgs dals lieus prezios èn sut squitsch. La Confederaziun ed ils chantuns han reagì sin quest svilup. Differentas mesiras èn vegnidas introducidas e realisadas. Per exempel ha la Confederaziun deliberà l'onn 2012 la «Strategia Biodiversitad Svizra». L'onn 2017 è suandà il plan d'acziun per proteger la biodiversitad. Ils ultims decennis han la Confederaziun ed ils chantuns investì en la tgira ed en la sanaziun da las palids e d'ulteriurs territoris protegids. Els han promovì la biodiversitad er en l'agricultura ed en la selvicultura. Plinavant han ins elavurà uschenumnads inventaris dals pli prezios territoris natirals e maletgs dals lieus sco er da las pli preziosas cuntradas, per ch'ins possa proteger meglier quels. Fin oz n'èn anc betg cuntanschidas tut las finamiras da biodiversitad. Perquai planisescha la Confederaziun actualmain per exempel in segund plan d'acziun a favur da la biodiversitad.

Arguments dal comité d'iniziativa	→	14
Arguments dal Cussegl federal e dal parlament	→	16
Text da votaziun	→	18

Inventaris da la Confederaziun

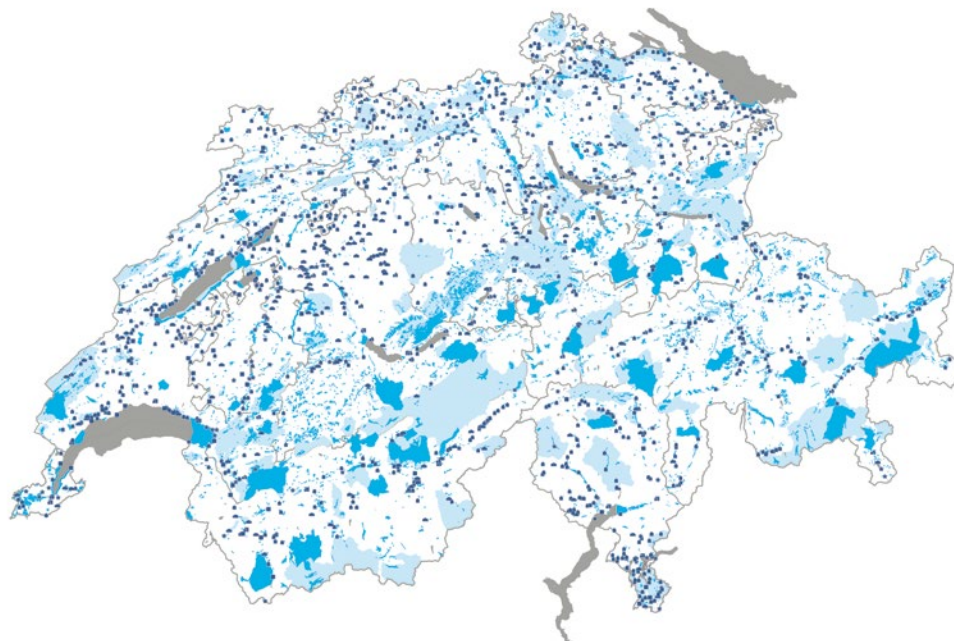
La Confederaziun inscriva ils territoris natirals spezialmain degns da vegnir protegids sco er las cuntradas preziusas ed ils objects construids d'impurtanza naziunala particularmain en inventaris¹:

Inventaris da la Confederaziun	
Territoris per la natira	<p>Ils inventaris dals biotops cumpiglian palids, zonas umidas, plazzas da fregar per amfibis e prads sitgs. Vitiers vegnan ils territoris scumandads per la chatscha, ils reservats d'utschels da l'aua e d'utschels migrants sco er las zonas centralas dals parcs natirals d'aventura ed il Parc naziunal.</p>
Cuntradas	<p>Las cuntradas preziusas figureschan en l'Inventari federal da las cuntradas e dals monuments natirals d'impurtanza naziunala (IFC) ed en l'Inventari da las cuntradas da pali.</p>
Maletgs dals lieus	<p>L'Inventari federal dals lieus svizzers d'impurtanza naziunala degns da protecziun (ISOS) inditgescha ils pli signifitgants abitadis dal pajais.</p>
Vias da comunicaziun	<p>L'Inventari federal da las vias da comunicaziun istoricas da la Svizra (IVS) inditgescha las pli relevantas vias d'impurtanza istorica.</p>

Circa in quart da la surfatscha dal pajais è inscrit en in inventari per la natira u per la cuntrada. L'ISOS cumpiglia in tschintgavel dals maletgs dals lieus.

1 Dapli infurmaziuns davart ils biotops d'impurtanza naziunala, davart ils territoris scumandads per la chatscha e davart ils inventaris dals utschels da l'aua e dals utschels migrants sin [bafu.admin.ch](https://www.bafu.admin.ch) > Themen > Biodiversität > Fachinformationen > Ökologische Infrastruktur; dapli infurmaziuns davart l'Inventari federal da las cuntradas e dals monuments natirals d'impurtanza naziunala (IFC), davart las cuntradas da pali d'impurtanza naziunala e davart las zonas centralas dals parcs sin [bafu.admin.ch](https://www.bafu.admin.ch) > Themen > Landschaft > Fachinformationen > Landschaften nationaler Bedeutung; dapli infurmaziuns davart il Parc naziunal sin www.nationalpark.ch; dapli infurmaziuns davart l'Inventari federal dals lieus svizzers d'impurtanza naziunala degns da protecziun ISOS e davart la protecziun dal maletg dal lieu sin [bak.admin.ch](https://www.bak.admin.ch) > RM > Cultura da construcziun > ISOS e protecziun dal maletg dal lieu

Protecziun actuala da cuntradas, natira e maletgs dals lieus

- cuntradas e monuments natirals d'impurtanza naziunala sco er cuntradas da pali
- territoris per proteger spezas e spazis da viver*
- maletgs dals lieus degns da protecziun

*Parc naziunal, zona centrala dals parcs, palids autas e planivas, zonas umidas, plazzas da fregar per amfibis, pastgiras e prads sitgs, reservats d'utschels da l'aua e d'utschels migrants, asils federals da selvaschina

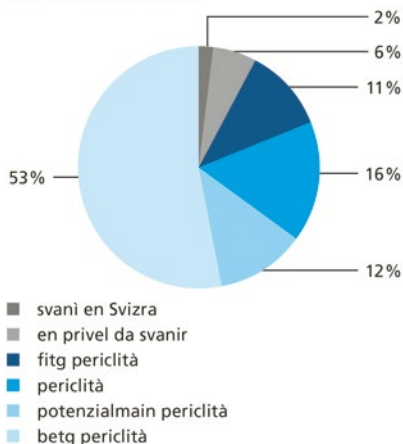
Funtauna: Uffizi federal d'ambient / map.geo.admin.ch (stadi 2023)

Disposiziuns vertentas

In biotop ch'è inscrit en in inventari federal, vegn protegi pli fitg. En quests territoris pon ins construir mo cun grondas restricziuns. Il medem vala, sch'ins vul midar l'utilisaziun d'edifizis existents. Territoris ch'èn inscrits en ils inventaris IFC ed ISOS (guardar la chascha), profitan er d'ina protecziun speziala; quai è particularmain il cas, sche la Confederaziun construescha u approscha sezza in project u sch'ils chantuns concedan permissiuns tenor il dretg federal, sco per exempel per ina runcada en connex cun in project da construcziun. Main ferma è la protecziun, sch'i sa tracta d'intervenziuns ch'èn mo en la cumpetenza dals chantuns u da las vischnancas; per il solit è quai il cas tar permissiuns da construcziun per edifizis d'abitar.

Stadi da la biodiversitad

Nivels da periclitaziun da las 56 009 spezias d'animals, plantas e bulieus analisadas en Svizra.

Funtauna: Uffizi federal d'ambient (stadi 2023)

L'iniziativa vul dapli protecziun e daners

L'iniziativa vul promover e proteger pli fitg la biodiversitad. Ella pretenda che la Confederaziun ed ils chantuns realischan dapli surfatschas protegidas ed inscrivian quellas en ils inventaris. Davart la dimensiun da las surfatschas supplementaras na fa ella naginas indicaziuns. Plinavant pretenda l'iniziativa dapli daners per la protecziun da la biodiversitad. Actualmain paja la Confederaziun mintga onn var 600 milliuns francs² per la biodiversitad. Ina gronda part da quests daners survegnan las puras ed ils purs che promovon la biodiversitad sin surfatschas adattadas. Ils custs supplementars che resultan, sche l'iniziativa vegn acceptada, pon vegnir stimads mo approximativain. Per la Confederaziun e per ils chantuns ston ins partir da custs supplementars da passa 400 milliuns francs per onn per la biodiversitad³.

- Monet 2030, Biodiversitätsausgaben. Quest indicatur da l'Uffizi federal da statistica è ina summaziun da differentas posiziuns dal quint statal. ([🔗 bfs.admin.ch](https://www.bfs.admin.ch) > Statistiken finden > 21 Nachhaltige Entwicklung > Das Monet 2030-Indikatorensystem > Alle Indikatoren > 15 Leben an Land > Biodiversitätsausgaben).
- Missiva dal Cussegl federal dals 4 da mars 2022 tar l'iniziativa dal pievel «Per l'avegnir da nossa natira e da nossa cuntrada (Iniziativa da la biodiversitad)» e tar la cuntraproposta indirecta (revisiun da la Lescha federala davart la protecziun da la natira e da la patria) ([🔗 admin.ch](https://www.admin.ch) > Bundesrecht > Bundesblatt > Ausgaben des Bundesblattes > 2022 > März > 63 > BBl 2022 737, pagina 19)

**Difficultar
intervenziuns**

L'iniziativa vul mantegnair meglier la natira, las cuntradas ed ils maletgs dals lieus. Ella pretenda dapli protecziun per ils objects ch'èn inscrits en in inventari da la Confederaziun (guardar chascha). Quai pertutgass surtut ils chantuns e las vischnancas. Els stuessan prender dapli resguard sin la protecziun dal maletg da la cuntrada e dal lieu, per exempel cura ch'els concedan ina permissiun da construcziun.

**Mantegnair
elements
characteristics**

Ultra da quai pretenda l'iniziativa ch'il cuntegn essenzial – ils elements characteristics – d'in biotop, d'ina cuntrada protegida u d'in maletg dal lieu vegnia mantegnì senza restricziuns. Quai avess per exempel per consequenza ch'in pitschen prà sitg protegì na pudess betg vegnir allontanà per construir in nov traject da viafier, e quai gnanc, sch'ins pudess semnar il prà da nov en in auter lieu.

**Inventaris dals
chantuns**

Er ils chantuns protegian oz la natira sco er las cuntradas ed ils maletgs dals lieus cun agens inventaris. Tenor l'iniziativa duain intervenziuns considerablas vegnir permessas er qua mo sut cundiziuns pli severas, ed il cuntegn essenzial sto vegnir mantegnì senza restricziuns.

**Rinforzament
general da la
protecziun**

L'iniziativa cuntegna er ina regulaziun per ils territoris che n'èn betg inscrits en in inventari. Ella pretenda che la natira, la cuntrada ed ils maletgs dals lieus vegnian schanegiads en quests territoris.

Arguments

Comité d'iniziativa

La destrucziun latenta da nossa natira è alarmanta: In terz da la flora e da la fauna en Svizra è periclità u gia mort ora. La mesadad dals spazis da viver nativals è smanatschada. Er bellas cuntradas e bels maletgs da lieus vegnan destruids. Las consequenzas per nossa sanadad, l'economia e l'avegnir da noss uffants èn gravantas. Cun Voss GEA a l'Iniziativa da la biodiversitad obligais Vus la Confederaziun ed ils chantuns da far dapli per nossas basas da viver.

Garantir la diversitad nativala

Ina natira diversa procura per aua netta, terrens fritgavels, l'impollinaziun ed in nutriment saun. Sia ritgezza è nossa basa da viver. Ma la biodiversitad è fermamain periclitada en Svizra. Blers spazis da viver van a perder pervia d'ina utilisaziun memia intensiva e perquai ch'els vegnan surbajegiads e fragmentads. L'Iniziativa da la biodiversitad vul impedir quai. Per che nossas basas da viver vegnian mantegnidas er per las generaziuns futuras.

Mesiras efficazias ussa!

L'iniziativa pretenda che la Confederaziun ed ils chantuns prendian cleras mesiras: Els duain procurar ch'i stettian a disposiziun avunda surfatschas e finanzas per la biodiversitad. La natira e la cuntrada duain vegnir schanegiadas, er ordaifer ils territoris protegids. Quai na s'oppona betg als interess da l'agricultura, dal turissem e dal provediment d'energia: protegger ed utilisar van maun en maun.

Indemnisar l'engaschament

En l'agricultura, las zonas d'abitadi ed ils guads vegni gia fatg vaira bler per la biodiversitad. Ma quai na basta betg, uschiglio na fiss la flora e fauna indigena betg periclitada uschè ferm. La Confederaziun ed ils chantuns ston far dapli. Per quest intent dovri ils meds finansials necessaris per indemnisar las prestaziuns.

Franar la midada dal clima

Ina natira intacta gida cunter la midada dal clima: Palids e guads accumuleschan CO2. Ils bostgs e las auas rinfrestgan. Per la protecziun dal clima, la protecziun da la natira e l'amplificaziun da las energias regenerablas dovri schliaziuns cuminaivlas. Per quest intent stgaffescha l'Iniziativa da la biodiversitad bunas premissas.

Mantegnair la patria

Cuntradas diversas, ina natira ritga e maletgs da lieus characteristics furman il maletg da la Svizra. Els augmentan noss bainstar, promovon nossa sanadad ed èn attracziuns turisticas. Quai vali da mantegnair.

Agir ussa cun resolutezza

Ils chantuns, las citads, las vischnancas e la scienza èn dal medem avis: En Svizra è la biodiversitad fermamain smanatschada, cuntradas degnas da protecziun èn sut ina pressiuon massiva. En Ambient Svizra 2022 scriva il Cussegl federal: «Per garantir las prestaziuns da la biodiversitad èsi urgentamain necessari d'agir cun resolutezza».

Recumandaziun dal comité d'iniziativa

Perquai recumonda il comité d'iniziativa:

Gea

 [iniziativa-biodiversitad.ch](https://www.iniziativa-biodiversitad.ch)

Arguments

Cussegl federal e parlament

La Confederaziun ed ils chantuns protegian gia oz la natira, las cuntradas ed ils maletgs dals lieus. L'iniziativa tematisescha finamiras impurtantas, ella va dentant memia lunsch. Ella restrenschesch memia fitg la libertad d'agir da la Confederaziun e dals chantuns. Interess centrals, sco il svilup dals abitadis, l'amplificaziun da las energias regenerablas u l'agricultura daventassan pli debels. Il Cussegl federal ed il parlament refusan l'iniziativa cunzunt per ils suandants motifs:

Success grazia a mesiras sistematicas

Per proteger la natira, las cuntradas ed ils maletgs dals lieus èn la Confederaziun ed ils chantuns activs gia dapi daditg. Tras quai han bleras cuntradas pudì mantegnair lur bellezza originara, ed ils maletgs dals lieus istorics èn restads intacts. La biodiversitad è bain anc adina sut squitsch, mesiras èn dentant instradadas. Plinavant datti er svilupps positivs: Per exempel vivan puspè dapli libellas ed amfibis en territoris protegids, e cun il luf-tscherver ed il tschess barbet èn animals ch'eran ina giada svanids puspè sa chasads tar nus. Empè da far dapli prescripziuns, sco quai che l'iniziativa pretenda, dovri mesiras sistematicas sco fin ussa.

Prescripziuns memia rigurusas

L'iniziativa fa prescripziuns supplementaras en territoris degns da vegnir protegids. Per part excluda ella projects gia da bel principi, sche quels disturban ils elements characteristics d'in territorii. Las autoritads n'han uschia betg pli la libertad d'agir necessaria.

Il svilup dals abitadis vegn impedi

Novas surbajegiadas ed abitadis procuran per spazi d'abitar supplementar. L'iniziativa fa dentant pretensiuns pli autas per edifizis novs en territoris degns da protecciun. Questas pretensiuns impedissan la densificaziun dals abitadis existents.

Il svilup economic vegn franà

Las infrastructures sco ils trajects da viafier, las vias u las lingias d'electricitad èn impurtantas per la populaziun e per las interpresas. L'iniziativa chaschuna dapli obstachels per construir questas infrastructures. Quai po franar il svilup economic da la Svizra.

L'agricultura vegn restrenschida

L'iniziativa vul proteger dapli surfatschas. La producziun agricola pudess uschia sa sminuir en Svizra. Dasperas presta l'agricultura gia oz bler per mantegnair la biodiversidad.

Il provediment d'energia vegn indebli

Per che la Svizra possia producir avunda electricidad, duai la producziun d'energias regenerablas vegnir engrondida. L'iniziativa pudess restrenscher quest engrondiment. Quai pudess indeblir la segirezza dal provediment ed engrevgiar la sortida da las energias fossilas.

Gronds custs

Per la Confederaziun e per ils chantuns chaschunass l'iniziativa probablamain custs supplementars da passa 400 milliuns francs per onn. La situaziun finanziaria da la Confederaziun è tendida. Expensas supplementaras per la biodiversidad stuessan perquai vegnir spargnadas tar autras incumbensas da la Confederaziun.

Recumandaziun dal Cussegl federal e dal parlament

Per tut quests motivs recumondan il Cussegl federal ed il parlament da refusar l'iniziativa dal pievel «Per l'avegnir da nossa natira e da nossa cuntrada (Iniziativa da la biodiversidad)».

Na

[🔗 admin.ch/iniziativa-biodiversita](https://admin.ch/iniziativa-biodiversita)

§

Text da votaziun

Conclus federal

davart l'iniziativa dal pievel «Per l'avegnir da nossa natira e da nossa cuntrada (Iniziativa da la biodiversitad)» dals 22 da december 2023

L'Assamblea federala da la Confederaziun svizra,

sa basond sin l'artitgel 139 alinea 5 da la Constituziun federala¹, suenter avair examinà l'iniziativa dal pievel «Per l'avegnir da nossa natira e da nossa cuntrada (Iniziativa da la biodiversitad)» ch'è vegnida inoltrada ils 8 da settember 2020²,

suenter avair gi' invista da la missiva dal Cussegl federal dals 4 da mars 2022³,

concluda:

Art. 1

¹ L'iniziativa dal pievel dals 8 da settember 2020 «Per l'avegnir da nossa natira e da nossa cuntrada (Iniziativa da la biodiversitad)» è valaivla e vegn suttamesa a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

² L'iniziativa ha il suandant text:

La Constituziun federala vegn midada sco suonda:

Art. 78a Cuntrada e biodiversitad

¹ En cumplettaziun da l'artitgel 78 procuran la Confederaziun ed ils chantuns en il rom da lur cumpetenzas che:

- a. las cuntradas, ils maletgs dals lieus, ils lieus istorics sco er ils monuments natirals e culturals degns da protecziun vegnian mantegnids;
- b. la natira, la cuntrada ed il patrimoni construi vegnian schanegiads er ordaifer ils objects protegids;
- c. las surfatschas, ils meds ed ils instruments necessaris per segirar e per rinforzar la biodiversitad stettian a disposiziun.

² Suenter avair tadlà ils chantuns designescha la Confederaziun ils objects protegids d'impurtanza naziunala. Ils chantuns designeschan ils objects protegids d'impurtanza chantunala.

³ Per intervenziuns considerablas en objects protegids da la Confederaziun ston esser avant maun interess predominants d'impurtanza naziunala, per intervenziuns con-

¹ SR 101

² BBI 2020 8588

³ BBI 2022 737

§

siderablas en objects protegids dals chantuns interess predominants d'impurtanza chantunala u naziunala. Il cuntegn essenzial da las valurs da protecziun sto vegnir mantegnì senza restricziuns. Per la protecziun da palids e da cuntradas da palì vala l'artitgel 78 alinea 5.

⁴ La Confederaziun sustegna las mesiras dals chantuns per segirar e per rinforzar la biodiversitad.

Art. 197 cifra 12⁴

12. Disposiziun transitorica tar l'art. 78a (Cuntrada e biodiversitad)

La Confederaziun ed ils chantuns decreteschan las disposiziuns executivas tar l'artitgel 78a il pli tard 5 onns suenter ch'el è vegnì acceptà dal pievel e dals chantuns.

Art. 2

L'Assamblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refusar l'iniziativa.

⁴ La cifra definitiva da questa disposiziun transitorica vegn fixada da la Chanzlia federala suenter la votaziun dal pievel.

En detagl

Refurma dal provediment professional

Las trais pitgas dal provediment da vegliadetgna

Il provediment da vegliadetgna da la Svizra sa basa sin trais pitgas:

La **1. pitga** è il **provediment statal**. Tar l'assicuranza per vegls e survivents (AVS) èn da princip assicuradas tut las personas che abitan u lavuran en Svizra. La AVS garantescha il basegn fundamantal da las personas pensiunadas. Sche la renta na basta betg per garantir l'existenza, gidan prestaziuns supplementaras a cuvrir ils bains necessaris per viver.

La **2. pitga** è il **provediment professional**. Ensemen cun la AVS pussibilitescha ella da mantegnair il standard da vita usità en moda adequata suenter il pensiunament. A partir d'in tschert salari han las personas cun activiad da gudogn per quest intent ina cassa da pensiun. La lescha prescriba tschertas prestaziuns minimalas da las cassas da pensiun. La refurma qua avant maun pertutga mo questas prestaziuns minimalas, pia la part obligatorica dal provediment professional.

La **3. pitga** è il **provediment privat**. Las personas cun activiad da gudogn pon pajar facultativamain ina tscherta summa sin in conto da banca spezial u en in'assicuranza da vita. Uschia pon vegnir cuvrids basegns individuals en la vegliadetgna.

Arguments dal comité da referendum	→	26
Arguments dal Cussegl federal e dal parlament	→	28
Text da votaziun	→	30

Las cassas da pensiun èn sut squitsch

Per bleras personas en Svizra è il provediment professiunal ina part impurtanta dal provediment da vegliadetgna. Cun lur contribuziuns da salari e cun las contribuziuns da lur patruns spargnan las personas assicuradas in dabun da vegliadetgna personal. Las cassas da pensiun investeschan quest dabun. Pli tard serva el a financiar la renta da la cassa da pensiun. Ils ultims onns è il provediment professiunal vegnì pli e pli sut squitsch. Per l'ina èn ils retgavs che las cassas da pensiun realiseschan sin ils dabuns da vegliadetgna investids, memia pitschens per pudair financiar las rentas. Per l'autra crescha l'aspectativa da vita e perquai ston las rentas vegnir pajadas pli ditg.

Las rentas n'èn betg finanziadas suffizientamain

Per il provediment professiunal prescriba la lescha, tge prestaziuns minimalas che ston vegnir pajadas a las personas assicuradas. Per questa uschenumnada part obligatorica è fixada la procentuala (tariffa da conversiun) che sto vegnir applitgada per calcular ina renta ord il dabun da vegliadetgna spargnà. Questa procentuala è oz memia auta. Pervia dals retgavs memia bass e perquai che l'aspectativa da vita crescha, na bastan ils dabuns da vegliadetgna da las personas pensiunadas betg pli per pajar lur rentas. En la part obligatorica dal provediment professiunal n'èn las rentas pia betg pli finanziadas suffizientamain.

Finanziaziun traversala a cust da las personas cun activad da gudogn

Tar las cassas da pensiun che porschan mo il minimum prescrit tras lescha u pauc dapli, datti ina finanziaziun traversala da las rentas, sin donn e cust da las personas cun activad da gudogn. Per che questas cassas da pensiun possian pajar a las personas pensiunadas las rentas prescrittas tras lescha, sa gidan ellas cun ils retgavs ch'ellas realiseschan cun ils dabuns da vegliadetgna da las personas cun activad da gudogn. Questa finanziaziun traversala sminuescha las rentas futuras da las personas cun activad da gudogn e cuntrafa al princip da la 2. pitga, tenor il qual mintga persona spargna per sia atgna renta.

Tgi è pertutgà da la refurma

Per prender per mauns ils problems da la 2. pitga han il Cussegl federal ed il parlament concludì ina refurma dal provediment professiunal. La refurma pertutga en emprima lingia quellas cassas da pensiun che porschan mo las prestaziuns minimalas prescrittas tras lescha u mo pauc dapli. Cun-

zunt personas cun entradas bassas ch'èn assicuradas tar questas cassas, vegnan segiradas meglier. Ellas e lur patruns pajan per quai mintga mais contribuziuns da spargn pli autas che fin ussa. La gronda part da las lavurantas e dals lavurants ha in provediment professional cun prestaziuns bler pli autas che las prestaziuns minimalas prescittas tras lescha, uschia che la refurma n'ha naginas consequenzas directas per lur rentas. Tut las lavurantas ed ils lavurants finanzieschan ina part dal supplement da renta per la generaziun transitorica. Tgi che retira gia oz ina renta, n'è betg pertutgà da la refurma.

Sbassament da la tariffa da conversiun

La refurma prenda per mauns il problem da la finanziaziun che resulta da l'aspectativa da vita pli auta e dals retgavs memia bass sin il dabun da vegliadetgna. Per quest intent vegn la tariffa da conversiun per il provediment professional obligatoric sbassada dad actualmain 6,8 pertschient a 6,0 pertschient. Questa procentuala inditgescha, quant auta che la renta vegn ad esser pli tard. En cas d'in dabun da vegliadetgna da 100 000 francs importa la renta annuala oz 6800 francs. Cun la refurma importass ella anc 6000 francs.

Mesiras cumpensatoricas

Per pudair impedir uschenavant sco pussaivel ina reducziun da las rentas futuras, han il Cussegl federal ed il parlament concludì mesiras cumpensatoricas. Cun quellas po il sbassament da la tariffa da conversiun vegnir cumpensà. En tscherts cas po la refurma tuttina procurar che las rentas dal provediment professional obligatoric èn pli bassas.

Salari assicurà vegn auzà

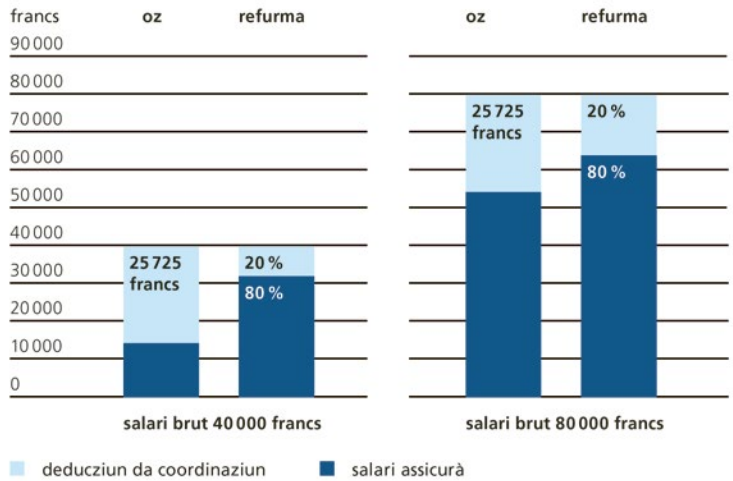
Sco emprima mesira cumpensatorica vegn auzà il salari assicurà dal provediment professional obligatoric. En la 2. pitga n'è betg l'entir salari assicurà. In tschert import vegn numnadain deducì. Quai è l'uschenunada deducziun da coordinaziun. Independentmain dal salari e dal grad d'occupaziun vegnan deducids oz 25725 francs. Questa deducziun da coordinaziun ha in effect spezialmain grond per las emploiadas ed ils emploiads cun entradas bassas. La refurma prevesa ch'i vegnan deducids en il futur 20 pertschient dal salari empè d'in import fix. Assicurads èn pia da nov 80 pertschient dal salari¹. En spezial tar las entradas bassas è uschia assicurada ina bler pli

1 En la part obligatorica dal provediment professional èsi pussaivel d'assicurar il salari fin ad in import dad 88 200 francs.

gronda part dal salari che oz, e tras quai è pli tard per regla er la renta bler pli auta. L'augment dal salari assicurà procura che las lavurantas ed ils lavurants sco er ils patruns pertutgads pajan pli autas contribuziuns da salari en la cassa da pensiun. Per onn vegn quest augment stimà sin 1,4 milliardas francs.²

Deducziun da coordinaziun per calcular il salari assicurà

Oz vegn deducida ina contribuziun fixa da 25 725 francs, cun la refurma vegnan deducids 20 pertschient dal salari brut.

Dus exempels: Cun ina cassa da pensiun che porscha mo il minimum prescrit tras lescha, èn oz assicurads var 36 pertschient d'in salari brut da 40 000 francs e var 68 pertschient d'in salari brut dad 80 000 francs. Sche la refurma vegniss acceptada, fissan quai en tuts dus cas 80 pertschient.

Supplement da renta
per la generaziun
transitorica

Sco segunda mesira compensatorica è previs in supplement da renta per la generaziun transitorica. Perquai ch'il salari assicurà vegn auzà, pajan las personas assicuradas pertutgadas e lur patruns mintga mais pli autas contribuziuns da salari en la cassa da pensiun. Els augmentan uschia il dabun da vegliadetgna. L'effect da quests sforzs pli gronds da spargnar sentan ins dentant pir suenter in tschert temp. Tar personas che vegnan pensiunadas durant ils 15 onns suenter che la refurma è entrada en vigur, na po il dabun da vegliadetgna pli aut betg compensar la tariffa da conversiun pli bassa fin

2 Stimaziun da l'Uffizi federal d'assicuranzas socialas dal mars 2023 ([L2 parlament.ch](https://www.parlament.ch) > Services > News > Medienmitteilung SGK-N dals 15 da mars 2023 > Beilagen > Übersichtstabelle zu den Ausgleichsmodellen, p. 2).

il pensiunament. Perquai prevesa la refurma in supplement da renta. L'autezza dal supplement dependa da l'onn da naschientscha e dal dabun da vegliadetgna spargnà.³ Il supplement importa maximalmain 200 francs per mais e vegn pajà per vita duranta. I vegn stimà che questa mesira custia circa 800 milliuns francs per onn. Finanziada vegn ella da las cassas da pensiun sco er sur contribuziuns da salari da tut las lavurantas e tut ils lavurants sco er da tut ils patruns.

Tgi che gudogna pauc, è segirà mal

Ultra da la finanziaziun insufficienta da las rentas datti in ulteriur problem en il provediment professional obligatoric: Assicuradas èn mo las persunas che gudognan durant in onn dapli che 22050 francs tar in singul patrun. Tgi che na cuntanscha mai u mo durant tscherts onns questa limita d'entrada, n'ha pli tard nagina u mo ina pitschna renta ord la 2. pitga. Quai pertutga cunzunt las dunnas. Ellas lavuran extraordinaria-main savens a temp parzial ed èn engaschadas extraordinaria-main savens cun pensums pitschens tar plirs patruns. Plinavant lavuran las dunnas pli savens en branschas cun pajas bassas. Per quests ed auters motivs èn las rentas da las cassas da pensiun da las dunnas en media bunamain 50 pertschient pli bassas che quellas dals umens.⁴

Meglier access per persunas cun entradas bassas

Per megliar il provediment professional da las persunas cun entradas bassas vegn la limita per profitar da l'assicuranza sbassada da 22050 francs a 19845 francs. I vegn stimà che circa 70 000 persunas dapli vegnian uschia ad esser assicuradas en la 2. pitga.⁵ Questas persunas ston da nov pajar obligatoricain contribuziuns en la 2. pitga, e da nov pajan er lur patruns contribuziuns per ellas.

- 3 Tgi che ha in dabun da vegliadetgna da dapli che 441 000 francs, na survegn nagin supplement da renta.
- 4 Uffizi federal da statistica ([🔗 bfs.admin.ch](https://www.bfs.admin.ch) > Statistiken finden > 20 – Wirtschaftliche und soziale Situation der Bevölkerung > Gleichstellung von Frau und Mann > Einkommen > Pension gap)
- 5 Stimaziun da l'Uffizi federal d'assicuranzas socialas dal mars 2023 ([🔗 parlament.ch](https://www.parlament.ch) > Services > News > Medienmitteilung SGK-N dals 15 da mars 2023 > Beilagen > Übersichtstabelle zu den Ausgleichsmodellen, p. 1)

Rentas pli autas per las personas cun entradas bassas

L'augment dal salari assicurà ed il sbassament da la limita d'entrada èn duas mesiras che han en mira las personas cun entradas bassas: Uschia vegnan ellas assicuradas meglier. Ellas e lur patruns pajan dapli contribuziuns da spargn, per che questas personas survegnian insumma ina renta ubain ina renta pli auta.

Contribuziuns da spargn pli bassas per personas pli veglias

Quants daners che vegnan spargnads per mais en la 2. pitga, na dependa betg mo da l'atezza dal salari e da la cassa da pensiun, mabain er da la vegliadetgna da la persuna assicurada. Cun la vegliadetgna s'augmentan er las contribuziuns da las lavurantas e dals lavurants sco er dals patruns. In patrun sto pia pajar pli autas contribuziuns da salari per emploiadas ed emploiads pli vegls. Per las personas pli veglias po quai esser in dischavantatg sin il martgà da lavur. Perquai prevesa la refurma da sminuir la differenza tranter las contribuziuns per lavurantas e lavurants pli vegls e pli giuvens. La procentuala per la gruppa da vegliadetgna da las personas da 25 fin 34 onns vegn auzada levamain, per las autras gruppas da vegliadetgna vegn ella sbassada levamain.

Tge capita en cas d'in «na»?

Senza sbassar la tariffa da conversiun dovran las cassas da pensiun che porschan mo las prestaziuns minimalas, vinavant retgavs ord ils dabuns da vegliadetgna da las personas cun activitad da gudogn, per pajar las rentas da las personas pensiunadas. Per las personas cun activitad da gudogn resultan perquai en il futur vinavant rentas pli bassas che quellas rentas ch'ellas survegnissan senza ina tala finanziaziun traversala. Ultra da quai exista per las cassas da pensiun numnadas – en cas d'in «na» – er vinavant ina ristga pli gronda per largias da finanziaziun. En il mender cas stuessan quellas vegnir serradas cun contribuziuns supplementaras da las personas assicuradas da questas cassas da pensiun sco er dals patruns. La finala n'avessan bleras personas che gudognan pauc – principalmain dunnas – vinavant nagin u mo in fitg pitschen provediment professional.

Arguments

Comité da referendum

Las rentas da las cassas da pensiun sa diminueschan dapi onns e per bleras lavurantas e lavurants èn ellas memia bassas. Cun la cugliunaria da la LPP smanatschan ulteriuras reducziuns da rentas da fin a 3200 francs per onn per las personas assicuradas. E per quest intent duain ellas pajar mintga onn 2,1 milliardas francs dapli en las cassas da pensiun. En paucs plets: Las personas assicuradas pajan dapli, survegnan però ina renta pli pitschna. Auter guarda il quint ora per l'industria da finanzas: Quella preleva vinavant milliardas – sin donn e cust da las personas assicuradas.

Anc pli pauc renta...

Las rentas da la cassa da pensiun sa diminueschan dapi onns. I dat adina pli pauc renta per ils daners. Ussa vegni anc pir. Cun la cugliunaria da la LPP sa reduceschan las rentas per fin a 3200 francs per onn. Spezialmain pertutgads èn las lavurantas ed ils lavurants sur 50 onns e la classa sociala mesauna. Perditas da rentas smanatschan dentant er a las personas giuvnas. A medem temp resta il problem da la mancanza da la cumpensaziun da chareschia senza soluziun – quai pertutga particularmain las personas pensiunadas.

... malgrà che las contribuziuns s'augmentan fermamain

Cun la cugliunaria da la LPP s'augmentan las deducziuns obligatoricas dals salaris. Las personas occupadas ston pia pajar mintga onn 2,1 milliardas francs dapli en las cassas da pensiun. Ils custs per mintga lavuranta e lavurant s'augmentan per fin a 2400 francs per onn. Las personas cun salaris bass èn pertutgadas spezialmain fitg. Cumbain che gist ellas pateschan il pli fitg dals custs da vita pli auts.

In pastrigl betg adattà per la pratica

La refurma ignorescha che las cassas da pensiun accumuleschan adina dapli reservas excessivas sin donn e cust da las personas assicuradas. Quai procura per rentas pli bassas en la vegliadetgna. Er betg schlià n'è il problem ch'ils custs d'administraziun creschan. Quai procura che damain daners arrivaran tar las personas assicuradas. Anzi, la refurma procura per dapli burocracia e per decisiuns da renta arbitraras. Er las cassas da pensiun sa lamentan da quest fatg.

In char engion per las dunnas

Cun la refurma ston particularmain las dunnas pajar dapli – senza ch'i vegnia garanti ad ellas ina renta pli auta. Bleras dunnas che lavuran e che han incumbensas d'assistenza na vegnan betg ad avair ina meglra situaziun en la vegliadetgna. Soluziuns per interrupziuns da la lavur pervia da la famiglia e per lavur parziala mancan numnadain. E bleras dunnas cun pliras occupaziuns sco per exempel mammas dal di u nettegiunzas, na vegnan er vinavant betg ad avair ina cassa da pensiun.

Sculs monetars senza retegnientschas

Bancas, brokers, managers ed experts prelevan mintga onn passa 7 milliardas francs da nossas cassas da pensiun. La cugliunaria da la LPP na mida nagut vi da quai, il cuntrari. La refurma engrondescha la petta dal provediment professiunal, da la quala els pon sa servir. Da l'autra vart arriva adina damain tar las persunas assicuradas. Quai è inacceptabel.

Recumandaziun dal comité da referendum

Perquai recumonda il comité da referendum:

Na

 bvg-bschiss.ch

Arguments

Cussegl federal e parlament

Il provediment professional è in element impurtant dal provediment da vegliadetgna en Svizra. Dapi circa 20 onns n'è el betg pli vegnì adattà als svilups economics e socials. La refurma qua avant maun è necessaria per puspè pudair finanziar suffizientamain las rentas da las cassas da pensiun. Grazia a la refurma vegnan bleras personas cun entradas bassas assicuradas meglier en l'avegnir. Quai pertutga cunzunt las dunnas. Il Cussegl federal ed il parlament sustegnan il project particularmain per ils suandants motivs:

Per la refurma èsi nairas uras

La refurma adattescha la 2. pitga a las novas realitads. Avant pli che 20 onns è il provediment professional obligatoric vegnì reformà l'ultima giada cumplexsivamain. Dapi lura è sa midà bler: L'aspectativa da vita è s'augmentada e las renditas sin il dabun da vegliadetgna èn sa reducidas.

Rentas pli autas per las dunnas

La refurma meglierschenta il provediment da vegliadetgna da personas cun entradas pli bassas. Ina maioritad da questas personas èn dunnas. Grazia a la refurma survegnan bleras dad ellas ina renta pli auta ord la 2. pitga. Autras survegnan insumma per l'emprima giada access ad ina cassa da pensiun. Quai augmenta la segirezza sociala e gida a sminuir las differenzas da renta tranter dunnas ed umens.

Spargnar puspè per l'atgna renta

En il provediment professional vala il princip che tuts spargnan per lur atgna renta. Oz vegn quest princip violà da las cassas da pensiun che porschan mo las prestaziuns minimalas. Questas cassas da pensiun èn sfurzadas da pajar ina part da las rentas da las personas pensiunadas ord ils retgavs dal chapital da las personas cun activitad da gudogn. Per questas personas cun activitad da gudogn resultan perquai rentas futuras pli bassas. La refurma reducescha la finanziaziun traversala che vegn fatga sin donn e cust da las personas cun activitad da gudogn.

Stabilisar las casas da pensiun

Cun la refurma survegnan las cassas da pensiun che porschan mo las prestaziuns minimalas prescrittas tras lescha u pauc dapli, ina basa finanziaria pli solida. Da quai profitechan las personas assicuradas: La ristga ch'ellas stoppian pajar per largias da finanziaziun, sa reducescha.

Augmentar las schanzas per lavurantas e lavurants pli veglias

Per las personas cun activitad da gudogn pli veglias pajan ils patruns oz contribuziuns da salari en la cassa da pensiun, ch'èn duas giadas uschè autas sco per personas pli giuvnas. Pervia da quai èsi pussaivel ch'ils patruns refusan d'engaschar personas pli veglias. Perquai vegnan las contribuziuns da salari auzadas per personas employadas pli giuvnas e sbassadas per personas employadas pli veglias. Uschia reducescha la refurma ils eventuals dischavantatgs da las personas cun activitad da gudogn pli veglias sin il martgà da lavur.

La refurma rinforza il provediment da vegliadetgna

La refurma procura per in meglier equiliber finanziar tar las cassas da pensiun che assureschan cunzunt personas cun activitad da gudogn che han salaris bass. Ella facilitescha l'access al provediment professional e protegia uschia meglier da relaziuns finanzialas precaras en la vegliadetgna. La refurma rinforza il provediment da vegliadetgna, per che la gliעד en Svizra possa sa fidar dad el er en l'avegnir.

Recumandaziun dal Cussegl federal e dal parlament

Per tut quests motivs recumondan il Cussegl federal ed il parlament d'approvar la refurma dal provediment professional.

Gea

admin.ch/refurma-lpp

§

Text da votaziun

**Lescha federala
davart il provediment professional per vegls, survivents
ed invaliditad
(LPP)
(Refurma dal provediment professional)
Midada dals 17 da mars 2023**

*L'Assamblea federala da la Confederaziun svizra,
sunter avair gì invista da la missiva dal Cussegl federal dals 25 da november 2020¹,
concluda:*

I

La Lescha federala dals 25 da zercladur 1982² davart il provediment professional per vegls, survivents ed invaliditad vegn midada sco suonda:

Art. 2 al. 1

¹ L'avurants ch'èn pli vegls che 17 onns e che retiran in salari annual da passa 19 845 francs (art. 7) d'in patrun, èn suttemess a l'assicuranza obligatorica.

Art. 7 al. 1

¹ L'avurants che retiran in salari annual da passa 19 845 francs d'in patrun, èn suttemess a partir dal 1. da schaner suenter la cumplenida dal 17. onn da vegliadetgna a l'assicuranza obligatorica per las ristgas mort ed invaliditad, a partir dal 1. da schaner suenter la cumplenida dal 24. onn da vegliadetgna er a l'assicuranza obligatorica per la vegliadetgna.

Art. 8 al. 1 e 2

¹ D'assicurar èn 80 pertschient dal salari annual fin 88 200 francs. Questa part vegn numnada salari coordinà.

² *Aboli*

Art. 10 al. 2 lit. a

² Cun resalva da l'artitgel 8 alinea 3 finescha l'obligaziun da s'assicurar, sche:

- a. la vegliadetgna da referenza vegn cuntanschida (art. 13 al. 1);

¹ BBl 2020 9809

² SR 831.40

§

Art. 14 al. 2, 2bis e 3

² La tariffa da conversiun minimala importa 6,0 pertschient per la vegliadetgna da referenza (art. 13 al. 1).

^{2bis} Il Cussegl federal fixescha las tariffas da conversiun minimalas per retrair prestaziuns da vegliadetgna avant e suenter la vegliadetgna da referenza.

³ El suttametta a l'Assamblea federala almain mintga 5 onns in rapport per fixar la tariffa da conversiun minimala dals onns suandants.

Art. 16 Bunificaziuns da vegliadetgna

Las bunificaziuns da vegliadetgna vegnan calculadas mintga onn en pertschients dal salari coordinà. Valair valan las suandantas tariffas:

Onn da vegliadetgna	Tariffa en pertschients dal salari coordinà
25–44	9,0
45–vegliadetgna da referenza	14,0

Art. 44 al. 1

¹ Persunas cun activitad da gudogn independenta pon laschar s'assicurar tar las suandantas instituziuns da provediment, sch'ils princips dal provediment professional tenor l'artitgel 1 alinea 3 vegnan adina observads:

- a. tar l'instituziun da provediment da lur professiun;
- b. tar l'instituziun da provediment da lur lavurants;
- c. tar in'otra instituziun da provediment che prevesa quai en ses reglament.

Art. 46 al. 1 e 2

¹ Sch'in lavurant che stat en servetsch da plirs patruns e che ha in salari annual total da passa 19 845 francs n'è betg assicurà obligatoricamain, po el sa laschar assicurar facultativamain tar l'instituziun auxiliara ubain tar l'instituziun da provediment, a la quala in da ses patruns è affilià, premess che las disposiziuns reglamentaras da questa instituziun prevesian quai.

² Sch'il lavurant è gia assicurà obligatoricamain tar ina instituziun da provediment, po el far tar quella u tar ina instituziun da provediment da sia federaziun professiunala, uschenavant che lur disposiziuns reglamentaras n'excludan betg quai, u tar l'instituziun auxiliara in'assicuranza supplementara per il salari ch'el survegn dals auters patruns.

Art. 47a al. 2, 3 e 3bis

² Durant questa cuntinuaziun da la relaziun d'assicuranza po la persuna assicurada pajar contribuziuns per cuvrir las ristgas mort ed invaliditad, augmentar il provedi-

§

ment da vegliadetgna u laschar mo la prestaziun da sortida en l'instituziun da provediment. Sche la persuna assicurada entra en ina nova instituziun da provediment, sto la veglia instituziun da provediment pajar a la nova instituziun la prestaziun da sortida en la dimensiun che po vegnir duvrada per acquistiar las prestaziuns reglamentaras cumplainas.

³ La persuna assicurada paja contribuziuns als custs d'administraziun. Sch'ella augmenta vinavant il provediment da vegliadetgna u cuntinuescha cun il provediment da las ristgas mort ed invaliditad, paja ella supplementarmain las contribuziuns correspudentas.

^{3bis} A chaschun da la mort d'ina persuna che n'ha betg cuntinuà l'assicuranza cunter las ristgas mort ed invaliditad, vegn il dabun da provediment pajà als survivents.

Titel da classificaziun avant l'art. 47b

2a. part:

Supplement a la renta da vegliadetgna e d'invaliditad per persunas da la generaziun transitorica

Art. 47b Generaziun transitorica

Da la generaziun transitorica fan part las dunnas da las annadas [onn da l'entrada en vigur da la midada dals 17 da mars 2023 (onn da l'entrada en vigur) – 64] fin [onn da l'entrada en vigur – 50] ed ils umens da las annadas [onn da l'entrada en vigur – 65] fin [onn da l'entrada en vigur – 51].

Art. 47c Dretg d'in supplement a la renta da vegliadetgna

¹ Il dretg d'in supplement a la renta da vegliadetgna han persunas da la generaziun transitorica che:

- a. èn assicuradas tar ina instituziun da provediment, cura ch'ellas cumenzan a retrair la renta;
- b. han cuntanschi la vegliadetgna minimala per retrair anticipadamain la renta da vegliadetgna da la AVS;
- c. èn stadas assicuradas per la vegliadetgna durant almain 15 onns sco lavurants tenor l'artitgel 7 alinea 1 u tenor l'artitgel 46 ubain sco persunas cun activitad da gudogn independenta u lavurants tenor l'artitgel 4 alineas 1 e 2;
- d. èn stadas assicuradas tar la AVS durant almain 10 onns successivs directamain avant che cumenzar a retrair la renta;
- e. retiran almain 50 pertschient da lur prestaziun da vegliadetgna sco renta; e
- f. han – il mument ch'ellas fan valair lur dretg da la renta da vegliadetgna – in dabun da provediment ch'è maximalmain 2,5 giadas uschè aut sco l'import minimal tenor l'artitgel 8 alinea 1; las retratgas anticipadas per la promoziun da la proprietad d'abitaziuns ch'èn vegnidas fatgas durant ils 20 onns avant quest mument, vegnan messas a quint al dabun da vegliadetgna decisiv.

§

² Las personas che adempleschan las premissas tenor l’alineia 1 literas a–e e che han – il mument ch’ellas fan valair lur dretg da la renta – in dabun da provediment ch’è almain 2,5 giadas, dentant maximalmain 5 giadas uschè aut sco l’import minimal tenor l’artitgel 8 alineia 1, han il dretg d’in supplement reduci.

³ Il dretg dal supplement s’extingua cun la mort da la persuna che ha retratg la renta da vegliadetgna.

⁴ Il Cussegl federal fixescha, sut tge premissas che las duradas d’assicuranza vegnan messas a quint als onns d’assicuranza tenor l’alineia 1 litera c. El regla la cumprova dals onns d’assicuranza.

⁵ El regla la cumprova che la premissa tenor l’alineia 1 litera e è ademplida.

⁶ El fixescha, en tge cas speziels ch’i dastga vegnir divergià da la premissa tenor l’alineia 1 litera e, particularmain:

- a. sche la persuna assicurada è assicurada tar pliras instituziuns da provediment;
- b. sche l’instituziun da provediment prevesa da pajar la prestaziun da vegliadetgna principalmain en furma da chapital u sch’ina part da la prestaziun da vegliadetgna vegn pajada ord instituziuns da libra circulaziun.

⁷ El po reglar, co ch’il dabun da provediment decisiv tenor ils alineas 1 litera f e 2 vegn calculà, en spezial:

- a. sche cumpras u divorzis durant ils onns avant il pensiunament chaschunan augments u reduenziuns dal dabun da provediment;
- b. sche la persuna è assicurada tar pliras instituziuns da provediment u posseda dabuns da libra circulaziun;
- c. sche la persuna assicurada retira anticipadamain la prestaziun da vegliadetgna, suspenda la retratga da quella, la retira en pass parziels u retira ina renta parziala d’invaliditad.

Art. 47d Dretg d’in supplement a la renta d’invaliditad

¹ Il dretg d’in supplement a la renta d’invaliditad han personas da la generaziun transitorica che:

- a. retiran ina renta d’invaliditad d’ina instituziun da provediment;
- b. adempleschan tenor il senn las premissas tenor l’artitgel 47c alineia 1 literas c–e u las avessan pudi ademplir senza invaliditad, sch’ellas avessan lavurà vinavant fin a la vegliadetgna da referenza; e
- c. han in dabun da provediment ipotetic al cumenzament dal dretg da la renta d’invaliditad, ch’è maximalmain 2,5 giadas uschè aut sco l’import minimal tenor l’artitgel 8 alineia 1.

² Il dabun da provediment ipotetic decisiv tenor l’alineia 1 litera c consista:

- a. dal dabun da provediment che la persuna assicurada ha acquistà fin al cumenzament dal dretg da la renta d’invaliditad;
- b. da la summa da las notificaziuns da vegliadetgna reglamentaricas per ils onns che mancan fin a la vegliadetgna reglamentarica da referenza, senza tschains.

§

³ Questas bunificaziuns da vegliadetgna vegnan calculadas sin basa dal salari assicurà da la persuna assicurada durant ses ultim onn d'assicuranza tar l'instituziun da provediment.

⁴ Nagin dretg dal supplement n'han persunas che retiran ina renta d'invalidad tenor il primat da prestaziun. Sche las disposiziuns reglamentaricas han dentant per consequenza che la renta d'invalidad vegn substituïda d'ina renta reglamentarica pli bassa, cura che la vegliadetgna da referenza vegn cuntanschida, han questas persunas il dretg d'in supplement a partir da quest mument, sche las premissas tenor ils alineas 1–3 eran ademplitas, cura ch'il dretg da la renta d'invalidad è resultà.

⁵ Persunas parzialmain invalidas han il dretg d'in mez supplement en cas d'ina invalidad d'almain 40 pertschient. Il dretg d'in entir supplement exista en cas d'ina invalidad d'almain 60 pertschient.

⁶ Il dretg dal supplement s'extingua, cura che l'invalidad croda davent u cun la mort da la persuna che ha retratg la renta d'invalidad.

⁷ Il Cussegl federal po precisar, co ch'i vegn tegnì quint da cas spezials per calcular il dabun da provediment decisiv tenor l'alinea 1 litera c, particularmain:

- a. sche cumpras u divorzis durant ils onns avant il cumenzament dal dretg da la renta d'invalidad chaschunan augments u reducziuns dal dabun da provediment;
- b. sche la persuna è assicurada tar pliras instituziuns da provediment u posseda dabuns da libra circulaziun.

Art. 47e Autezza dal supplement da renta

¹ Il supplement da renta per las persunas da la generaziun transitorica importa per onn per:

Umens da las annadas	Autezza annuala dal supplement da renta
[onn da l'entrada en vigur – 61] fin [onn da l'entrada en vigur – 65]	2400 francs
[onn da l'entrada en vigur – 56] fin [onn da l'entrada en vigur – 60]	1800 francs
[onn da l'entrada en vigur – 51] fin [onn da l'entrada en vigur – 55]	1200 francs
Dunnas da las annadas	Autezza annuala dal supplement da renta
[onn da l'entrada en vigur – 60] fin [onn da l'entrada en vigur – 64]	2400 francs
[onn da l'entrada en vigur – 55] fin [onn da l'entrada en vigur – 59]	1800 francs
[onn da l'entrada en vigur – 50] fin [onn da l'entrada en vigur – 54]	1200 francs

§

² En cas d'ina retratga anticipada da la renta da vegliadetgna vegn reduci il supplement. Il Cussegl federal fixescha las tariffas da reducziun tenor ils medems princips tecnicos d'assicuranza sco per la AVS.

³ Il Cussegl federal fa ina scala degressiva per eruir il supplement da renta, sch'ìl dabun da provediment è – directamain avant il cumenzament da la retratga da la renta – almain 2,5 giadas, dentant maximalmain 5 giadas uschè aut sco l'import minimal tenor l'artitgel 8 alinea 1.

Art. 47f Finanziaziun dal supplement da renta

¹ L'instituziun da provediment finanziescha il supplement da renta per las personas che han il dretg sin prestaziuns, tenor ils artitgels 47c e 47d tras in apport unic en lur dabuns da provediment il mument ch'ìl dretg d'ina renta da vegliadetgna u d'invaliditad cumenza.

² Il fond da garanzia paja contribuziuns a las instituziuns da provediment per finanziaziun parzialmain ils apports. La contribuziun per in apport vegn calculada per l'ina sin basa da la differenza tranter la summa da la renta d'invaliditad u da vegliadetgna ed il supplement e per l'autra sin basa dal pli aut dals suandants imports:

- a. da la renta reglamentarica da vegliadetgna u d'invaliditad;
- b. da la renta che resulta dal dabun da vegliadetgna tenor l'artitgel 15 e d'ina tariffa da conversiun da 6,8 pertschient.

³ Il Cussegl federal regla la procedura per calcular e per pajar las contribuziuns.

⁴ Per finanziaziun las contribuziuns incassescha il fond da garanzia contribuziuns da las instituziuns da provediment ch'èn sutmessas a la LFLP³. Questas contribuziuns vegnan calculadas en pertschients sin 80 pertschient dals salaris decisivs tenor la LAVS⁴ fin al dubel da l'import minimal tenor l'artitgel 8 alinea 1 da questa lescha. Sch'ìl medem salari vegn assicurà tar pliras instituziuns da provediment, vegn quest dubel import minimal applitgà per l'entir salari decisiv tenor la LAVS.

⁵ Durant l'emprim onn sunter l'entrada en vigur da la midada dals 17 da mars 2023 importa la tariffa da contribuziun 0,24 pertschient. Per ils onns suandants vegn ella fixada annualmain dal Cussegl federal. Per quest intent resguarda il Cussegl federal il probabel basegn da finanziaziun per ils proxims onns ed ils meds finanziaziun dals onns precedents ch'èn anc avant maun.

⁶ Sch'ina instituziun da provediment incassescha contribuziuns da las personas ch'èn assicuradas tar ella per finanziaziun sia contribuziun al fond da garanzia, sto il patrun pajar contribuziuns d'almain la medema autezza sco il total da las contribuziuns da ses lavurants.

⁷ En cas d'in dretg d'in mez supplement tenor l'artitgel 47d alinea 5 e d'in augment sin in entir supplement vegnan tant l'apport sco er la contribuziun respectiva tractada separadamain per mintga mez supplement.

³ SR 831.42

⁴ SR 831.10

§

Art. 49 al. 2 cifra 13

² Sche l'instituziun da provediment conceda dapli che las prestaziuns minimalas, valan per il provediment pli extendi mo las prescripziuns davart:

13. il fond da garanzia (art. 47f, art. 56 al. 1 lit. c ed al. 2–5, art. 56a, 57 e 59);

Art. 56 al. 1 lit. a

¹ Il fond da garanzia:

a. paja supplements ad instituziuns da provediment che pajan apports tenor l'artitgel 47f alinea 1;

Art. 58

Aboli

Art. 89d Calculaziun da las prestaziuns

Ils dretgs da prestaziuns en il champ d'applicaziun da questa lescha vegnan constatads, cun excepziun dal supplement da renta, exclusivamain sin basa da las disposiziuns da questa lescha.

II

Disposiziuns transitoricas da la midada dals 17 da mars 2023 (rentas currentas)

¹ Per rentas da vegliadetgna, per survivents e d'invaliditad che curran il mument da l'entrada en vigur da la midada dals 17 da mars 2023, vala vinavant il dretg vertent per la tariffa da conversiun.

² Las personas assicuradas che retiran gia ina renta da vegliadetgna u d'invaliditad il mument da l'entrada en vigur da questa midada, n'han nagin dretg d'in supplement a la renta tenor ils artitgels 47c u 47d.

III

Ils decrets qua sutvast vegnan midads sco suonda:

1. Cudesch civil svizzer⁵

Art. 89a al. 6 cifras 5a, 5b ed 11

⁶ Per fundaziuns per il provediment dal personal, ch'èn activas sin il champ dal provediment per vegls, survivents ed invaliditad e ch'èn suttamessas a la Lescha dals

§

17 da december 1993⁶ davart la libra circulaziun (LFLP), valan ultra da quai las suandantas disposiziuns da la Lescha federala dals 25 da zercladur 1982⁷ davart il provediment professional per vegls, survivents ed invaliditad (LPP) davart:

- 5a. la sortida da l'assicuranza obligatorica suenter la cumplenida dal 58avel onn da vegliadetgna (art. 47a);
- 5b. cifra 5a d'enfin ussa
- 11. il fond da garanzia (art. 47f al. 3–6, art. 56 al. 1 lit. c ed al. 2–5, 56a, 57 e 59);

2. Lescha federala dals 17 da zercladur 2005⁸ davart las mesiras per cumbatter la lavur illegala

Art. 2 al. 1 lit. a

¹ Ils patrons pon quintar ils salaris dals lavurants ch'èn engaschads en lur manaschi, en la procedura simplifitgada tenor l'artitgel 3, sche:

- a. il singul salari na surpassa betg l'import da la renta da vegliadetgna maximala annuala da la AVS;

3. Lescha dals 17 da december 1993⁹ davart la libra circulaziun

Art. 5 al. 1 lit. c

¹ Personas assicuradas pon pretender che la prestaziun da sortida vegnia pajada en daner contant, sche:

- c. la prestaziun da sortida importa main che 2000 francs ed ellas n'èn betg puspè entradas en ina instituziun da provediment entaifer 3 mais suenter la fin da l'ultima relaziun da provediment.

Art. 17 al. 2 frasa introductiva (concerna mo il text franzos) e lit. g

² Las contribuziuns per financiar prestaziuns e per cuvrir custs pon vegnir deducidas da las contribuziuns da las personas assicuradas mo, sche l'autezza da las differentas contribuziuns è fixada en il reglament e sch'il basegn è cumprovà en il quint annual u en sia agiunta. I dastgan vegnir deducidas:

- g. contribuziun per financiar la gulivaziun da las perditas che resultan tar la transfurmaziun en rentas.

⁶ SR 831.42

⁷ SR 831.40

⁸ SR 822.41

⁹ SR 831.42

§

4. Lescha dals 17 da december 2004¹⁰ davart la surveglianza da las assicuranzas

Art. 37 al. 2 lit. b

² Per il provediment professional ston ellas [= las interpresas d'assicuranza] manar in quint da gestiun annual separà. Quest quint cuntogna en spezial:

- b. las premias, divididas en premias da spargn, da ristga, da garanzia per la transformaziun en rentas ed en premias da custs;

IV

1. Coordinaziun cun la midada dals 17 da december 2021¹¹ da la LAVS¹² (AVS 21)

Sche la midada qua survarda da la LPP entra en vigur il 1. da schaner 2026 u pli tard, sa cloman las disposiziuns qua sutvarda sco suonda:

Art. 47b Generaziun transitorica

Da la generaziun transitorica fan part las dunnas da las annadas [onn da l'entrada en vigur da la midada dals 17 da mars 2023 (onn da l'entrada en vigur) – 65] fin [onn da l'entrada en vigur – 50] ed ils umens da las annadas [onn da l'entrada en vigur – 65] fin [onn da l'entrada en vigur – 51].

Art. 47e al. 1 tabella cun las annadas da las dunnas

Dunnas da las annadas	Autezza annuala dal supplement da renta
[onn da l'entrada en vigur – 60] fin [onn da l'entrada en vigur – 65]	2400 francs
[onn da l'entrada en vigur – 55] fin [onn da l'entrada en vigur – 59]	1800 francs
[onn da l'entrada en vigur – 50] fin [onn da l'entrada en vigur – 54]	1200 francs

2. Coordinaziun cun la midada dals 17 da zercladur 2022 da la LPP¹³ (modernisaziun da la surveglianza)

Independentamain dal fatg, sche questa midada da la LPP u la midada dals 17 da zercladur 2022¹⁴ da la LPP en il rom da la midada da la LAVS (modernisaziun da la

¹⁰ SR 961.01

¹¹ AS 2023 92

¹² SR 831.10

¹³ SR 831.40

¹⁴ BBl 2022 1563

§

surveglianza; aggiunta cifra 5) entra en vigur sco emprim, survegn la suandanta disposiziun da la LPP – cun la lescha ch'entra en vigur pli tard u en cas ch'ellas entran en vigur il medem mument – il suandant text:

Art. 49 al. 2 cifra 13

² Sch'ina instituziun da provediment conceda dapli che las prestaziuns minimalas, valan per il provediment pli extendi mo las prescripziuns davart:

13. il fond da garanzia (art. 47f, 56 al. 1 lit. c ed i sco er al. 2–5, 56a, 57 e 59);

3. Coordinaziun cun la midada dals 17 da zercladur 2022 dal Cudesch civil svizzer (CCS)¹⁵ (modernisaziun da la surveglianza)

Independentamain dal fatg, sche questa midada dal CCS (cifra III cifra 1) u la midada dals 17 da zercladur 2022¹⁶ dal CCS en il rom da la midada da la LAVS (modernisaziun da la surveglianza; aggiunta cifra 1) entra en vigur sco emprim, survegn la suandanta disposiziun dal CCS – cun la lescha ch'entra en vigur pli tard u en cas ch'ellas entran en vigur il medem mument – il suandant text:

Art. 89a al. 6 cifra 11

⁶ Per fundaziuns per il provediment dal personal, ch'èn activas sin il champ dal provediment per vegls, survivents ed invalidad e ch'èn suttamessas a la Lescha dals 17 da december 1993¹⁷ davart la libra circulaziun (LFLP), valan ultra da quai las suandantas disposiziuns da la Lescha federala dals 25 da zercladur 1982¹⁸ davart il provediment professiunal per vegls, survivents ed invalidad (LPP) davart:

11. il fond da garanzia (art. 47f al. 3–6, art. 56 al. 1 lit. c ed i sco er al. 2–5, 56a, 57 e 59),

V

Per la publicaziun en la Collecziun uffiziala vegn la Chanzlia federala autorisada da remplazzar las furmlas en ils artitgels 47b e 47e ed en las disposiziuns da coordinaziun tras las annadas concretas.

VI

Sch'il Cussegl federal adatta anc ina giada ils imports minimals fin a l'entrada en vigur da questa midada (art. 9 LPP), vegn la Chanzlia federala autorisada da far las adattaziuns necessarias en la midada qua avant maun.

VII

¹ Questa lescha è suttamessa al referendum facultativ.

² Il Cussegl federal fixescha l'entrada en vigur.

¹⁵ SR 210

¹⁶ BBl 2022 1563

¹⁷ SR 831.42

¹⁸ SR 831.40

Il Cussegl federal ed il parlament recumondan
da votar ils 22 da settember 2024 sco suonda:

Na

Iniziativa dal pievel «Per l'avegnir
da nossa natira e da nossa cuntrada
(Iniziativa da la biodiversitad)»

Gea

Refurma dal provediment professional

VotInfo

L'app davart las votaziuns

Cun videos d'explicaziun e resultats

